

O naših obmejnih Kobancih

STANOVANJSKE RAZMERE. - POHORSKI IN KOBANSKI DOMOVI. - OBLEKA. - MODERNA DEKLETA. - SKROMNOST V HRANI. -

II.

Staanovanske hiše naših Kobancev se zelo razlikujejo od pohorskih. Dočim so si Pohorci postavili domove kot gospodarske postojanke, ki kraljujejo daleč naokrog, se kobanski domovi s svojo skromnostjo stiskajo v zatišje. Večina se hiše prislanja na pobočja tako, da imajo od ene strani nadstropje, od druge pa pritličje. Pod stanovanjem so hlevi. Hiše so lesene, nekatere tudi zidane. Kamenje pa prepušča vodo kakor steni, zato so zidana stanovanja vlažna in zatohla. Planinci opažajo, da je v stanovanjih zelo malo oken, ki so izredno majhna. To izvira še iz srednjega veka, ko so plačevali davek od oken; mnogo pa je temu krivo močno vetrovje, ki tem lažje potere šipe, čim večje je okno. Stanovanje z velikimi okni se pozimi prehitro ohladi, čeprav kurijo venomer na odprtem ognjišču ali v štedilniku, kjer kuhajo hrano za ljudi in živali. Večkrat se stene in stropi potijo, da curlija voda od njih. V hiši je po ena velika družinska soba ter po ena ali dve sobici — čumnati.

Stanovanjska in gospodarska poslopja napravljajo vtis, da so postavljena samo začasno in zasilno, kar je posledica zgodovinskih vplivov. V 13. stoletju so remiški in radeljsko ozemlje posedovali benediktinci od St. Pavla v Labudu. Menihi so trebili in krčili gozdove ter naseljevali kmete-podložnike, ki so dali desetino še do leta 1782.

Pozneje so nastale še »kočarije« s samotnimi nizkimi bajtami, stisnjenimi v bregovje. Vsenaokrog je gozd, le nad kočo je košček neba. Če prestopimo prag take koče, vidimo, da štiri okajene stene oklepajo en sam prostor; tam kuhajo in prebivajo ves dan. Mnogokrat so domače živali sstanovale številne družine. Ob hladnih nočeh prilezejo po špranjah v stenah kače, krastače in druga golazen, da bi si poiskale toplega ležišča...

Hišna oprava je zelo skromna: v kotu je družinska miza s klopni, ob steni pa so postelje. Obleko shranjujejo v skrinjah na podstrešju. Pohištvo ni pobarva-

no, trhlo je in mnogokrat potrto; pozna se mu, da je preživelo že več rodov.

V posteljah imajo stelo, ki jo pokrivajo z vrečami, odejajo pa se z umazanimi starimi koci in suknjami. Hlapci in pastirji spiyo v hlevih. Odeje in rjuh ne poznajo. Spijo oblečeni.

Zanimivo je število postelj in prebivalcev, ki kaže, da ima n. pr. 9 članska družina 5 postelj, 19 članska 5 postelj, 20 članska pa 7 postelj. Otroci spiyo navadno pri odraslih, posebno radi jih jemljejo k sebi v posteljo stari ljudje, da jih deca pozimi greje.

Malo hiš je brez golazni. Tal v sobah ne umivajo. Drži se jih plast strnjene blata. Šipe so motne od nesnage, stene okajene od dima.

Vzrok nezdravim razmeram leži v načinu dela. Ženske imajo preveč dela na polju, zato jim ne preostaja dosti časa, nimajo pa tudi resne volje, da bi snažile dom. Ljudstvu je otopel čut za snago in red.

Obleka je preprosta. Domači izdelki se umikajo industrijskim proizvodom. Obnošeno zgornjo obleko ponosijo še kot spodnjo, dokler ne razpade. Običajno obuvajo so nogavice iz domače ovčje volne in lesene cikle. Pač pa se dekliska moda izdatno modernizira, kar opažajo najbolj nedeljski izletniki, ki tudi po tej zunanosti presojaajo položaj ljudstva.

Hrana preprostega ljudstva je nezadostna in skrajno slaba. Obstoj v glavnem iz krompirja, fižola, repe, zelja in koruzne moke. Zaradi slabe življenjske primanjkuje 2 važnih hranil: mleka in masti. Žgance jedo s sadijcem. Hrano slabo zabelijo, ubožnejši jedo celo nezabeljeno. Gospodinjne ne poznajo niti najnavadnejših kuharskih receptov. Hrane ne izbirajo in ne menjavajo. Po več mesecev imajo isti jedilni red. Le ob večjih praznikih si privoščijo priboljšek: belega kruha, mesa in močnatih jedi. Vse jedi tudi dobro zabelijo. Ker pa telo ni vajeno take spremembe, zato nekateri ob takih prilikah zbole na želodcu.

Ljudstvo, ki prebije vse leto ob trdem delu in ob slabi hrani, se vda ob prazničnem razpoloženju golemu »godin« uživanja jedi in pijače. (Nad. sledi.)

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Ponedeljek, 27. aprila. Zaprto.

Torek, 28. aprila ob 20. uri »Čardaška kneginja«. Kuponi. Gostovanje gđ. Marice Lubejeve.

Sreda, 29. aprila. Zaprto.

Četrtek, 30. aprila ob 20. uri »Cirkuška princesa« ab. C. Kuponi.

Ljubljanka Mariborčanov, zagrebška subreta Marica Lubejeva bo gostovala v torek, 28. t. m. Nastopila bo kot Silva v Kalmanovi opereti »Čardaška kneginja«, ki šteje med njene najboljše. — Vsekakor vlada za zanimivo gostovanje naše Marice, ki je v poslednjem času uspešno nastopila tudi v zvočnem filmu, veliko zanimanje ter priporočamo čimprejšnjo nabavo vstopnic. Veljajo kuponci.

Iz gledališča. V četrtek, 30. t. m. se bo ponovila temperamentna Kalmanova opereta »Cirkuška princesa« za ab. C. — V najkrajšem času bo prihodnja glasbeno premijera. Topot se bo vprizorila Szirmajeva opereta »Kavalir Miško«, ki se odlikuje zlasti po izredno zabavni in veseli vsebini in bodo prišli ljubitelji smeha v polni leri na svoj račun. — V drami se pripravlja svojevrstna groteska mladega slovenskega pisatelja Slavka Gruma »Dogodek v mestu Gogi« v režiji g. J. Koviča.

»La fête enfantine«.

Pod tem naslovom je priredil naš agilni »Cercle français« v soboto 25. t. m. v dvorani »Vesne« lepo uspelo otroško predstavo z izbranim in pestrim programom. Umetniki so bili naši najmlajši »Francozi«, ki so zapeli par mičnih francoskih pesmic. Zelo so ugnali nastopi oz.

prizori s petjem, godbo in gimnastiko. Prireditelj je bila v vsakem oziru izvrstna, zakar je dajavoče priznanje dobila Furrerjevi, Decarovi in dr. Vrečkovi, ki so požrtvovalno poučevale naše mladike. Želimo le, da bi »Cercle« priredil še večkrat take veselice. Mladina se z lahkoto nauči francoščine. Obenem nudi prireditve mnogo razvedrila in veselja vsem prijateljem francoskega jezika in kulture. —

Mala Nedelja.

Narodno kulturno društvo priredi v nedeljo 3. maja ob 1/4. uri v Društvenem Domu pomladansko akademijo. Petje, godba, Meškova drama »Pri Hrastovih«. — Najlepši majniški izlet. Vabljeni vsi! Pridite!

Sv. Trojica v Slov. gor.

Tukajšnje prostovoljno gasilno društvo, eno izmed najstarejših podeželskih gasilnih društev, ki je minulo poletje obhajalo 55letnico svojega obstoja ter pri tej priliki dokazalo izurjenost svojega moštva, si je pred kratkim zgradilo poleg Gasilskega doma prepotrebni stolp za sušenje cevi. To je bilo mogoče le, ker so razne korporacije in prijatelji gasilstva darovali stavbeni material in tudi denarne prispevke. Kljub temu je stal stolp društvo še nad 8000 Din. Vsem darovalcem izreka društvo najprizrednejšo zahvalo ter se priporoča njihovi naklonjenosti, ko bo pobiralo prispevke za novo motorno brizgalno, prepotrebno gasilsko orodje, brez katerega pač v današnjih časih splošnega napredka ne more biti nobeno gasilno društvo, ako hoče v silni nudi bližnjemu hitro in izdatno pomoč.

Mariborski in dneoni drobiž

Hoške tragedije zadnje dejanje

Na pokopališču v Radvanju bo danes popoldne sprejela Mati-Zemlja v svoje osrčje vseh pet nesrečnih žrtev velike žaloigre, ki se je odigrala v noči od petka na soboto v Hočah. Včeraj zjutraj je namreč umrla tudi zadnja priča strašnega dogodka, Katarina Gačnik, ne da bi prišla vsaj za trenutek k zavesti. S seboj je ponesla v večnost tudi tajnosti kritične noči in nikdar ne bo pojasnjeno, ali gre za dogovorjeno skupno smrt, ali pa je morda gostilničar Gačnik izvršil svoje obupno dejanje brez vednosti svoje žene na lastno pest. Vsekakor pa je izven vsakega dvoma, da so Gačnika že precej časa mučile težke skrbi in da mu je velika ljubezen do svojih izredno srčkanih otrok popolnoma razdvojila srce. Ni jih hotel prepustiti bedi in negotovi usodi, ki bi jih čakala, ako bi izgubili svoje starše-rednike. Sedaj je vsa njegova družina združena v smrti in pripravljeno ji je pod vzožjem Pohorja tudi že skupno novo domovje — široko in globoko zevajoča jama. Njena vrata se bodo zaprla danes popoldne. —

Odhod polic. nadsvetnika Keršovana.

Včeraj pop, se je odpeljal na svoje novo službeno mesto v Ljubljano dosedanji upravnik mariborske policije gosp. nadsvetnik Keršovan. Na kolodvor so ga spremili nameščenci policije in se tam od njega poslovili. —

V visoki starosti 96 let

je umrla davi Terezija S o d i n, soproga krojaškega mojstra v Orožnovi ulici 9. —

Studenška nedelja.

Kljub krasnemu pomladanskemu vremenu je nedelja za Studenčane potekla nekam mračno in to pod dojmom strašne tragedije v Hočah. Gačnikova družina je bivala pred letom še v Studencih in je bila obče spoštovana in priljubljena. Ob Gačnikovi podjetnosti so pridobili Studenci obsežno in lepo dvorano, kjer so se vršile prireditve celo mariborskih društev. Na žalost se je prav ob tej podjetnosti pričel križev pot nekdanj bogatega posestnika. V nedeljo popoldne so velike množice romale na radvanjsko pokopališče, da v slovo pokrope nesrečno družino. — Mnogo ljudi je pohitelo v vinotoče in na tombolo PRK, saj so učenci in učenke prodali mnogo sto kart po hišah. Tokrat sreča ni izostala! Glavni dobitek (spalnica in kuhinja) si je pridobila Studenčanka gđ. Vučak, hčerka čevljarja na Aleksandrovi cesti. Tudi nekaj manjših dobitkov so ožnesli Studenci. — Na letnem telovadišču domačega Sokola je ves dan bilo živahno vrvenje: velike priprave na okrožni izlet, ki bo 14. junija v Studencih.

Resnikova smrt maščevana.

Po tridnevni razpravi proti morilecem finančnega pripravnika Janka Resnika, ki je 7. septembra 1926 v vestnem izvrševanju svoje službene dolžnosti umrl mučeniške smrti, je padla v soboto zvečer odločitev. Sodišče je po kratkem posvetovanju razglasilo razsodbo, s katero so bili obsojeni: Vinko Bezjak na do smrtno težko ječo, Franc Klemenberger in Alojzij Golob na 20 let težke ječe, Dominik Jamernik pa bo oddan v poboljševalnico. —

Hriberski ni sodeloval pri zločinu v Jelovcu?

Graško deželno sodišče je sporočilo mariborskemu sodišču, da so dozdajne poizvedbe in zasliševanja avstrijskih oblasti v zadevi izpovedb Mohorka glede udeležbe Hriberskega na zločinu v Jelovcu dale negativen rezultat, ter je naprosilo mariborsko državno tožilstvo za neobitne nove predloge glede nadaljevanja preiskave. Kakor čujemo, bo državno tožilstvo, ki je od prvega početka dvomilo o resničnosti Mohorkovih izpovedb, umaknilo zahtevo po izročitvi Hriberskega radi sodelovanja pri zločinu v Jelovcu, pač pa jo bo uzdržalo radi raznih tavin, radi katerih je Hriberski zasledovan.

KINO

Grajski:

Danes zadnji dan:
20.000 MILJ POD MORJEM!
Od jutri, torka, dalje:
Najboljša veseloigra:
ZASEBNA TAJNICA!
Renate MÜLLER. — 100% govoreči in zvočni velesilm v nemškem jeziku. Film svetovnega slovesa!

Union:

Od danes dalje:
100% govoreča in zvočna drama v nemškem jeziku:
ARIANA!
Elizabeta BERGNER.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLO KINO:

V soboto in nedeljo:
ČRNI VITEZI!
Richard TALMADGE.

Težka avtomobilska nezgoda na Radvanjski cesti.

Ko se je sinoči proti 23. uri vračala večja izletniška družba iz Radvanja proti Mariboru na novem avtomobilu tipe »Tatra«, last avtotaksnega podjetja Jos. Hohnjec, je šofer Rochel na Radvanjski cesti na nevarnem ovinku pri vojašnici kralja Petra izgubil oblast nad svojim vozilom, ki se je z vso silo zaletelo v bližnji zid. Pri tem se je vozilo dvakrat prevrnilo, karoserija se je popolnoma razbila in ceni Hohnjec škodo na krog 15.000 Din. Med izletniki je brivec Frano Wirt, zadobil težke notranje poškodbe ter si zlomil levo ključnico. 55letna zasebnica Leopoldina Eigl si je zlomila rebra, dočim si je šofer Alojzij Rochel na črepinjah varnostne šipe prerezal žile na roki. Vse imenovane so z reševalnim avtom prepeljali sinoči okrog polnoči v bolnico. Lažje poškodovana je bila 24-letna Emica Eigl in 24letni Albin Friedrich, katerima so na reševalni postaji nudili prvo pomoč in odpremili v domačo oskrbo. Stanje težjih ponesrečencev je zadovoljivo. Verzija, da je šofer Rochel poskusil samomor, je brez podlage.

Radl poverbe

je bil v soboto zvečer, baš ko se je hotel odpeljati z glavnega kolodvora aretiran Milan P., rodom iz Zagreba ki je bil vodja poslovalnice neke tukajšnje tovarne v Beogradu kaki dve in pol leta. Pred 14 dnevi se je mudil v Beogradu solastnik tovarne in ugotovil krog 230.000 Din primanjkljaja. Na podlagi ovadbe tovarne, je policija aretirala P.-ja, ki je prišel pred nekaj dnevi v Maribor. P. priznava, da bo menda krog 180.000 Din primanjkljaja, pravi pa, da je primanjkljaj nastal, ker je dajal bakšise, dalje blago raznim odjemalcem po veliko nižjih cenah nego so bile določene v kartelu itd. P. je izročen sodišču, ki bo za deva razčistilo. —

Ponedeljek Torek Kabaretni večer Velika kavarna

Invalidska tombola.

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru je preložil prvotno za 3. maja določeno invalidsko tombolo na dne 4. oktobra 1931.

Oblastna streljatiška družina v Mariboru bo otvorila, dne 3. maja svojo letno strelsko sezono. Zbirališče članstva dne 3. maja na Trgu Svobode ob 9. zjutraj, odkoder bo odkorakala povorka z vojaško godbo na čelu na garnizijsko streljatišče v Radvanje. Vse okoliške strelske družine se vabijo, da se udeležijo otvoritve.

DNE 2. MAJA KONCERT GLASBENE MATICE S TURNEJSKIM SPOREDOM